

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franciškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din. za tiskarstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davok posebej. Pošt. čk. rač. 11.153. Telefon 45-86

Predlogi za finančni zakon

Najbolj pereča vprašanja našega stanu se redno obravnavajo na naših društvenih zborovanjih. Tu prihajajo do izraza vse naše želje, težnje in zahteve, ki se nato v obliki sprejetih predlogov pošiljajo sekciji v realizacijo. Toda do realizacije posameznih predlogov je še dolga pot. Iz leta v leto se ponavlja isti postopek. Društvena zborovanja, banovinska in državna skupščina naglašajo naše največje potrebe in najvažnejše zahteve, ki jih zbrane v posebne, zelo dobro utemeljene predloge za vsakoletni finančni zakon, skuša udruženje realizirati.

Tudi letošnji predlog naše sekcije obsega 33 stvarno utemeljenih zahtev, katerih sprejetje v finančni zakon bi omogočilo učiteljskemu stanu pravičen položaj, kar bi bilo posebno v današnjih težkih časih zelo koristno in tudi potrebno. Med množico teh zahtev je na prvem mestu predlog za **ponovno uvedbo učiteljske stalnosti**. To vprašanje ni ozek stanovski problem; kaže se kot splošen problem državne prosvetne politike. Dvig kulturne ravni našega podeželja, navažanje na kulturne, gospodarske in zdravstvene akcije, zbiranje narodnih moči za te vsestranske potrebe, izkoriščanje pravih narodovih sil za enotno akcijo širšega obsega, vse to se ne da zamisliti in izvesti brez potrebnega miru, brez poglobljanja v razmere, brez proučevanja in spoznavanja teh razmer. In ker vse to delo, ako ne povsem, vsaj v veliki meri leži na ramednih učiteljskih, zato je stalnost učiteljstva ne samo v interesu šole, marveč tudi v interesu ljudstva. Občutek nestalnosti in nesigurnosti v službi ovira vsako akcijo, odlaga vsako resno delo.

V neposredni zvezi z učiteljevim delom med narodom je tudi **ureditev njegovega gmočnega položaja**. Vse svoje razpoložljive moči uporabi v službi šole in naroda edino oni učitelj, ki ga ne tarejo neznosne skrbi za preživljanje sebe in družine. Naravnost strahotno zvišanje cen prav vsem — in tudi najnujnejšim življenjskim potrebščinam, ki je doseglo že 100%, nas postavlja v obupen položaj. Pomoč je neobhodno potrebna in nujna. Osebnostne in skupne družinske prejemke je treba postaviti na resnični eksistenčni minimum. V zvezi s tem je tudi izenačenje drugega in tretjega draginjskega razreda s prvim. Naglasiti je treba ponovno: Le gmočno povsem oskrbljeno učiteljstvo bo moglo ustrezati vsem zahtevam, ki mu jih v teh resnih in težkih časih stavlja narod in država.

V okvir rešitve gmočnega položaja učiteljstva spada tudi redno napredovanje v posameznih skupinah in tudi napredovanje v peto skupino brez posebnih omejitev. Način napredovanja učiteljstva ljudskih šol v prejšnjih letih ni ustrezal potrebam polne pravičnosti. Mnogo učiteljstva z izpolnjenimi pogoji ni moglo napredovati in med temi so bili tudi taki, ki so imeli mnoge zasluge in bi tudi po skupnem številu učinkovitih službenih let morali imeti višji rang — toda morali so čakati, ko so medtem mnogi, tudi mlajši napredovali. In kakor je nujno potrebno in povsem pravično le redno napredovanje iz skupine v skupino, tako bi bilo tudi edino umestno napredovanje v V. skupino brez posebnih omejitev. Za vse ostale uslužbenke s kvalifikacijo popolne srednje ali srednje strokovne šole je omogočeno redno napredovanje do pete položajne skupine brez posebnih omejitev, zato naj se to uveljavi tudi za učiteljstvo.

Med važne predloge za bodoči finančni zakon spada tudi rešitev vprašanja **učiteljske mater**, ureditev **rodbinske pokojnine** staršem državnih uslužbenecv; pereče in nujno potrebno je vprašanje **akontacije na pokojnino**, kar se tudi mora že končno rešiti. Čeprav je svet v novi vojni, je pri nas še vedno odprto vprašanje **všetjete vojnih let**. Prav tako ni še v celoti rešeno priznanje kontraktualne službe.

V predlogih, ki se že nekaj let stalno ponavljajo, je tudi zahteva, naj bi se za **odslužitve kadrskega roka dovoljevali dopusti**. Služba v stalnem kadru je prav za prav vršenje državljske dolžnosti; karakteristika je v tem, ker se ta čas ne računa v službeno dobo. Pravilno in pravično bi bilo, da bi se čas odslužitve kadrskega roka smatral za brezplačen dopust. Kontinuiteta službovanja takega uslužbenca ni prekinjena, nasprotno, čim mu preneha odobreni dopust, se takoj vrača na svoje prejšnje službeno mesto in obdrži vse pridobljene pravice.

Še mnogo je nerešenih vprašanj, ki zadevajo stanarino in kurivo; zvanje šolskega upravitelja ni zakonjeno; nerešeno je vprašanje učiteljske ženske ročnih del; potrebno bi bilo znižati maksimalno število učencev v razredih itd.

Prav posebno nas pa zanima in često smo že naglasili potrebo razpisa službenih mest. Dosedanji način razpisovanja službenih mest je v praksi pokazal toliko senčnih strani in slabih posledic za šolo, da je nujno pristopiti k splošnemu razpisovanju in komisijskemu oddajanju prav vseh službenih mest.

Izvršni odbor JUU pri ministru za prosveto

Minister za prosveto g. dr. Miha Krek je v torek, 4. t. m., ob 18. uri sprejel člane izvršnega in nadzornega odbora JUU, kakor tudi predstavnike učiteljskega tiska.

Predsednik JUU tovariš Ivan Dimnik je predstavil g. ministru vse prisotne, nato pa je obrazložil najvažnejša vprašanja, ki se tičejo šolstva in učiteljstva. Med drugim je rekel, da izvršni odbor JUU pozdravlja šefa prosvete v dobi, ko žive narodni učitelji v izredno težkih razmerah. Zaradi teh razmer pritiče učiteljskemu stanu še večji pomen, ker je ta stan narodu najbližji, je njegov tolmač in pomočnik. Iznesel je nadalje tudi zgodovinski pomen učiteljstva v vojnah za osvoboditev in zedinjenje. Prav tako stoji danes učiteljstvo v prvih vrstah kulturne in prosvetne fronte. Učitelji so tudi danes pripravljene vse žrtvovati za obrambo narodne svobode in državne neodvisnosti. Zaradi tega je vsako poslabšanje njihovega stanja v škodo splošnosti. Revizijo uradniškega zakona in posebnega šolskega zakona, ki bi se izvršila za zaprtimi vrati, brez sodelovanja prizadetih, bi učitelji smatrali za neprimerno in stvari škodljivo. Predvsem je treba popraviti v preteklosti storjene napake in tako dvigniti duha in moralni zanos učiteljskega stanu.

Redni prejemki uradništva še daleč ne krijejo najosnovnejših zahtev, ki predstavljajo najnižji življenjski minimum, zato bi bilo nad vse potrebno, da se težavno stanje izboljša v prid učiteljstvu. Nadalje je predsednik Dimnik omenil: avtomatsko napredovanje, povišanje v 5. stopnjo brez omejitev, pravilna napredovanja po komisiji, reparacijo krivic pri napredovanju in akontaciji na pokojnino. Popraviti je treba uredbo o draginjskih dokladah, izenačiti je treba drugi in tretji drag. razred s prvim. Poročene učiteljice naj prejmejo enake prejemke kakor samske. Uvede naj se doklada za ženo, da se zagotovi obstanek družine, osnovne družabne celice. Premestitve, ki se v tej dobi vršijo brez želja učiteljev,

strahovito prizadenejo učitelja, njegovo družino in prosveto samo. Z razpisom natečajev na prazna mesta in s komisijsko delitvijo službenih mest bi se dvignila vera v moralo in pravičnost. Uredbo o dodeljevanju učiteljev bi bilo treba ukiniti, saj je doslej močno škodovala učiteljstvu in šoli, ker se napačno uporablja. Treba je popraviti napake, ki so bile storjene pri reševanju vprašanja nadštevila učiteljev in pri zasedanju praznih mest, kar je hudo zadelo mnoge učitelje v socialnem kakor v pravnem pogledu.

Vsiljevanje učnih knjig s strani predstojnikov je treba onemogočiti. Učiteljski stariški zbor kaže prečistiti na ta način, da se odstranijo vsi oni, ki nimajo za ta položaj moralnih kvalifikacij. Kakor doslej, bo učiteljska organizacija tudi poslej z vsemi močmi stremela za tem, da se izkorenini korupcija v prosvetnem in šolskem življenju. Učitelji naj se ne upokojujejo, dokler pravno in formalno ne dosežejo 5. skupine, ker je to nova krivica poleg že itak nepravilnega sistema, ki velja za napredovanje učiteljstva v 5. skupino.

Učiteljska organizacija je v težavnem položaju, ker se ne dovoli glavna skupščina in ker se ponekod ne morejo vršiti učiteljska zborovanja, ki ne samo dvigajo duha med učiteljstvom, marveč tudi koristijo stanu, šoli in prosveti.

Uprava JUU bo za bodoči finančni zakon pripravila svoje predloge s podrobno razlago in bo prosila, da se predlogi uresničijo s pomočjo amandmanov.

G. minister za prosveto je pozorno poslušal izvajanja tov. Ivana Dimnika. Izrazil je svoje nazore glede nekaterih naglašanih vprašanj in zagotovil, da bo storil vse, kar je v njegovi moči v prid šoli in učiteljstvu. Obljubil je, da bo v prosvetnih in šolskih zadevah sodeloval z učiteljsko organizacijo.

Predsednik JUU:

Ivan Dimnik s. r.

Tajnik:

Milinko Lazič s. r.

Naše misli k nameravani aprovizaciji za nameščence

Od začetka nove svetovne vojne v mesecu septembru leta 1939, dalje se življenjski pogoji za javne nameščence in upokojence v naši državi dan na dan stalno slabšajo. Cene prav vsem življenjskim potrebščinam rapidno in nevzdržno naraščajo in so dosegle že naravnost strahotno višino. Po indeksu Narodne banke so se z mesecem januarjem t. l. življenjski stroški dvignili za najmanj 53,3%. Ker pa se cene v vseh predelih države ne gibljejo v enaki meri in so naši kraji znano najdražji v državi, so cene življenjskim stroškom pri nas sigurno narasle daleč nad višino, ki jo v procentualnem znesku navaja Narodna banka. V tem in takem položaju so si različni stanovi lahko pomagali sami. V prvi vrsti so si pomagali tako industrijski kakor kmetijski producenti in trgovci, pomagali pa si je tudi obrtnik, ki je svojim izdelkom v sorazmerju s porastom draginje povišal cene. V najslabšem položaju so ostali nameščenci, predvsem javni nameščenci in upokojenci. Dočim so privatniki svojim nameščencem v mnogih primerih, upoštevajoč dražje življenjske razmere in svoje povečane dohodke, prejemke bolj ali manj povišali, je ostal položaj javnih uslužbenecv in upokojencev, ki so bili že pred tem najslabše situirani stan v državi, tudi poslej neizpremenjen.

Organizacije javnih uslužbenecv in upokojencev si sicer od jeseni leta 1939, nenehno prizadevajo, doseči izboljšanje položaja javnemu uslužbencu in upokojencu, vendar do danes njih prizadevanje ni uspelo. Zadnje regulacije prejemkov, izvedene z uredbo o izrednih dokladah, ne moremo smatrati za uspeh, ker ni rešila vprašanja eksistenčnega minima. Zvišanje prejemkov je po teh uredbah izneslo od 3 % do 12 %, kar v razmerju s porastom cen ne znači prav nič. Uredbe zadnjega časa so javnim uslužbencem in upokojencem vrnilo komaj prejemke, ki so jih uživali v letu 1935., nameščenskim družinam pa niti tega ne. Prejemki nameščenskih družin so še danes nižji od prejemkov v letu 1935.

Po objavi dnevnih listov pripravlja sedaj kraljevska vlada rešitev eksistenčnega vprašanja za državne nameščence in upokojence na ta način, da bi se državnim uslužbencem in upokojencem preskrbovali z življenjskimi potrebščinami po nižji ceni. Organizacija te aprovizacije naj bi se izvršila po nameščenskih in železničarskih nabavljajnih zadrugah. Nabavo živil po nižjih cenah bi podpirala država iz svojih sredstev. Uredba o tem načinu ureditve eksistenčnega vprašanja javnim nameščencem in upokojencem naj bi bila že pripravljena.

Nameščenci in upokojenci vseh strok in položajev smo po svojih organizacijah posebej in združeni v akcijskih odborih skupno ponovno poudarjali, da stremi vse naše delo zgolj za tem, da dosežemo eksistenčni minimum. Vse eno nam je, ali se zgodi to z znižanjem cen ali z zvišanjem prejemkov in prepustimo to rešitev v celoti kraljevski vladi. Vendar pa mora biti vsaka rešitev taka, da zajame prav vse nameščence in upokojence in ustvari prav vsem eksistenčni minimum.

Pri rešitvi, kakor jo nakazujejo časopisne objave, ne gre niti za eden niti za drugi način, kot so ga predlagale nameščenske organizacije, marveč za nekak kompromis, za kombinacijo obeh. Cene bi po tej rešitvi ostale iste in isti bi ostali tudi naši prejemki, država bi tukaj iz svojih sredstev dodajala, da bi državnim uslužbencem drage življenjske potrebščine lahko nabavljali za manjši denar.

Težko nam je danes zavzeti k temu vprašanju definitivno stališče, ker premalo poznamo ves sistem, dokler ne izide uredba, ki bo točno določevala organizacijo te aprovizacije in bo prinesla jasnost tudi glede tega, kakšna sredstva bo dajala za to država na razpolago in na kakšen način. Vendar pa se tudi že danes čutimo dolžni, opozoriti na dvom, da bi mogel ta način rešitve zadovoljiti.

Vsaka organizirana aprovizacija zahteva poseben aparat, ki ga je treba plačevati. Zato je upravičena bojazen, da bi šel velik del državnega prispevka za vzdrževanje tehnične strani aprovizacijskega aparata. Le en del državne podpore bi torej odpadel kot doplačilo za življenjske potrebščine.

Težko si zamišljamo zadovoljivo funkcioniranje take aprovizacije. Razmeroma lahko bi bilo na ta način rešiti oskrbovanje uslužbenecv in upokojencev v večjih krajih, kjer že obstajajo nabavljajne zadruge, pa tudi oskrbovanje tistih uslužbenecv, ki žive ob prometnih, predvsem železniških progah. Drugo pa je vprašanje, kako bi se mogli na ta način oskrbovati tisti uslužbenci in upokojenci, ki so daleč od sedežev nabavljajnih zadrug, pa tudi daleč od železnice in prometnih zvez. Kako naj se ti oskrbujejo iz nabavljajnih zadrug s potrebščinami po nižji ceni? Osebo

sprejemanje teh potrebščin je v zvezi s stroški, bi bi bili v pretežni večini primerov tako visoki, da bi prekoračili same prihranke pri nabavi cenejših živil. Življenjske potrebščine bi bile torej zanje kljub tej tako organizirani aprovizaciji dražje, najmanj pa tako drage kakor danes. Za ogromno število javnih uslužbenecv in upokojencev bi torej ta način reševanja eksistenčnega vprašanja kljub finančnim žrtvam države ne prinesel nobenega zboljšanja.

Tretje vprašanje, na katero moramo opozoriti, je višina državne dotacije. Po vesteh v dnevnih listih znaša ta sedaj za celo državo šest sto milijonov, od tega odpade dvesto milijonov na banovino Hrvaško. Če naj bi bila navedena vsota dotacija države za celo leto, potem je samo po sebi jasno, da rešitev tudi delno ne bo mogla biti zadovoljiva. Zadnja regulacija prejemkov, ki nam je prinesla izredne doklade, je stala državo približno sedemsto petdeset milijonov dinarjev. Kljub tej razmeroma zelo visoki vsoti položaj nameščencem ni bil urejen. Prejemki so jim bili zvišani s temi izrednimi dokladami, kakor smo navedli že zgoraj, zgolj za 3 % do 12 %, dočim so se življenjski stroški dvignili za 53,3 %. Če vsota sedem sto petdeset milijonov letno ni mogla izboljšati, še manj pa urediti življenjske razmere uslužbencem in upokojencem, to zmogla vsota šestih sto milijonov oziroma štirih sto milijonov to še v veliko manjši meri.

Vesti o organizaciji aprovizacije govorijo o šestih življenjskih potrebščinah, ki bi jih mogli nameščenci in upokojenci nabavljati po nižjih cenah. Katere so te potrebščine, nam je trenutno neznano. Točno pa vemo, da je v življenju vsakega poedina mnogo več kot 6 potrebščin neobhodno potrebnih. To velja že samo za živila. Velja pa istočasno tudi za obleko, perilo, obutev, kurjavo in nešteto drugih predmetov, ki jih ne moremo pogrešati in brez katerih ni ureditve našega eksistenčnega vprašanja.

Če torej ta uredba, po kateri naj bi nameščenci in upokojenci z državno pomočjo nabavljali potrebščine po nižjih cenah, ne zajame prav vseh življenjskih potrebščin in vsem tem ne zniža cene za toliko, za kolikor so se življenjski stroški dvignili, ter ne reši tudi vprašanja oskrbovanja nameščencev in upokojencev v najoddaljenejših krajih brez posebnih stroškov, potem za nas ne pomeni rešitve iz današnjega našega brezupnega gmočnega položaja. V tem primeru bo treba poiskati drugo pot za rešitev našega vprašanja.

mk.

Kako stanujemo

V mesecu decembru, torej v času, ko zima že kar dobro pritiska, sem prejel dekret o službeni premetitvi. Ko sem prejel še iz novega službenega kraja poročilo, da je tam naturalno stanovanje za učiteljsko družino pripravljeno, sem naložil avto in na večer smo že zlagali pohištvo v odkazano stanovanje. Ko smo bili gotovi, je bilo stanovanje polno — do stropa. Velik del smo ga znosili tudi na podstrešje, ki pa je bilo zatrpano že z inventarjem nekega društva. Krompir, sadje in slično smo zložili kar v kuhinji zabojo na zabojo, saj pri stanovanju ni bilo ne drvarnice niti kleti in tudi ne jedilne shrambe. Za štiriclansko družino nam je ostal edini stanovanjski prostor — soba 2,80 m × 3,80 m brez peči. Vsa vrata brez ključ in okna so se slabo zapirala in tla so bila vsa trhla in polna gob. V kuhinjo je vdarjal stranišnji smrad.

V prevzemni zapisnik sem stanovanje opisal, kakršno je bilo. Uradna pripomba pa je glasila: »Stanovanje je majhno a uporabno...«. Ob takih stanovanjskih razmerah in pa, ker sem bolehen, sem bil prisiljen, oditi na doljši dopust in v sanatorij.

Na mnoge prošnje in pritožbe nisem prejel odgovora. Banska uprava je pač nakazala krajevnemu šolskemu odboru 3000 din, šol. upravitelju pa 5000 din za popravilo tega stanovanja, meni pa je kratko vrnila kolek za 20 din, ko sem prosil za odškodnino, ker ni...

Uosebina:

Predlogi za finančni zakon. Izvršni odbor JUU pri gospodu ministru za prosveto.

Naše misli k nameravani aprovizaciji za nameščence.

Kako stanujemo. Delo centralnega odbora organizacij državnih uslužbenecv v Beogradu.

Strokovne nadaljevalne šole. Stanarina in naša stanovanja.

Franc Gerbec in Učiteljski tovariš.

Med »zaostalimi« v otrokovem stoletju.

KMEČKO NADALJEVALNO ŠOLSTVO: Še enkrat klic po glasilo.

Dragoljub Branković — umrl.

† Rožica Gselman.

LISTEK: Učitelj Pohleven organizira.

Splošne vesti. — Iz listov. — Mladinska matiča. — Učiteljski pravnik. — Šolski radio.

— Naša gospodarska organizacija. — Stanovska organizacija JUU.

sem imel pravega naturalnega stanovanja. Po desetih mesecih sem se namreč preselil z družino 18 km od službenega kraja. V takem stanovanjskem položaju se še nahajamo danes. Hoja iz kraja službovanja v kraj stanovanja

mi je že itak rahlo zdravje izčrpala in sedaj sem zopet na daljšem bolezenskem dopustu. Po mojem odhodu so z nakazanim zneskom popravili samska stanovanja — jaz pa prejemam stanarino.

Delo Centralnega odbora organizacij državnih uslužbencev v Beogradu

Centralni odbor organizacij državnih in samoupravnih uslužbencev in upokoencev, v katerem sodeluje 24 centralnih uprav strokovnih organizacij, je imel redno plenarno sejo 6. febr. 1941, na kateri je bilo obravnavano:

1. Stanje državnih in samoupravnih uslužbencev in upokoencev z ozirom na standard življenjskih potrebščin, o merah, ki bi jih bilo treba podvzeti za pobijanje draginje in o racionalizaciji življenjskih potrebščin. Sprejeti so bili sklepi za nadaljnje delo in je bil odrejen postopek, ki ga bo nujno pokrenil Centralni odbor v dobrobit uslužbencev. Razpravljali so o samopomoči in o ukrepih, ki naj jih podvzamejo uslužbenci v posameznih krajih in mestih za preskrbo svojih družin po aprovizacijah nabavljalnih zadrug in drugih akcij.

2. Izbran je bil poseben odbor, ki bo obravnaval zakon o državnih uradnikih in bo izdelal enotno stališče k posameznim vprašanjem in poudaril specialne potrebe posameznih strok. Vse to gradivo in naše zahteve bodo predložene na merodajna mesta.

3. Izbran je bil odbor, ki bo posvetil svoje delo realizaciji Saveza državnih in samoupravnih uslužbencev kraljevine Jugoslavije po že

izdelanem projektu v smislu sklepov, sprejetih na prejšnjih sejah.

4. Obravnavana je bila predstava o ženi državni uslužbenki. To vprašanje je Centralni odbor obravnaval že ves čas po načelu — za enako delo enako plačilo. Soglasno je bil sprejet načrt dela za to vprašanje v okviru centralnih organizacij kot legitimnih predstavnic stanu brez razlike spola in na temelju popolne solidarnosti in enakopravnosti.

5. Sprejet je bil sklep, naj vsaka centralna organizacija obvešča svoje članstvo o delu Centralnega odbora v svojem stanovskem listu, podrobnosti pa naj sporoča svojim edinicam.

6. Na koncu so bili sprejeti še sklepi o finansiranju akcije; izvoljen je bil še en tajnik za pospešitev dela in podrobnega obveščanja članstva, določen je bil poseben odsek, ki bo izpopolnil pravila za skupno akcijo vseh organizacij.

7. Obravnavano je bilo vprašanje skupnega delovanja vseh centralnih organizacij državnih in samoupravnih uslužbencev in upokoencev v državi v duhu zgoraj navedenih ciljev.

Beograd 7. februarja 1941.

Strokovne nadaljevalne šole

»Slovenski obrtnik« nadaljuje polemiko o strokovnih nadaljevalnih šolah oziroma, še bolj, o nesposobnosti ljudskošolskega učitelstva na teh šolah.

V 2. številki dne 1. februarja t. l. si prizadeva člankar dokazati to svojo trditev v glavnem z navajanjem kaotičnih razmer na neki vajenski šoli v Ljubljani. Ta kritika se nanaša, kakor smo se mogli informirati, na strokovno nadaljevalno šolo za stavbne obrtnike na Grabnu. Obveščeni pa smo, da se je obrnil upravnik tamkajšnje šole zaradi tega na kraljevsko banko upravo s prošnjo, da se uvede v tem pogledu uradna preiskava ter tako ugotove dejstva s tiste strani, ki je edino kompetentna, da nepristransko sodi o razmerah na šoli. Po potrebi se povrnemo torej enkrat pozneje na to obžalovanja vredno poglavje naše publicistike.

Na ta način je tudi po našem mnenju podan najboljši odgovor na take vrste polemike in s tem tudi na štiri petine vsebine tega nedostojnega članka. V naslednjih vrsticah se hočemo ozreti le na ostalo petino, ki vsebuje več ali manj »načelno« kritiko ljudskošolskega učitelstva, kolikor je zaposleno na strokovnih nadaljevalnih šolah.

Predvsem gre tu za trditev, da ljudskošolski učitelj ni zadostno kvalificiran za pouk na strokovnih šolah, da najbrž ne pozna njihovega ustroja in tudi ne, v kakšen namen da so osnovane.

Zadosten dokaz za te ugotovitve mu je že izjava pisca prejšnjega našega članka v »Učiteljskem tovarišu«, da smatra ljudskošolsko učitelstvo vajenske šole za nadaljevalne ljudske šole. Z nekaterimi primeri na omenjeni šoli v Ljubljani ilustrira nato kaos, ki je po njegovem mnenju nujna posledica tega načela.

Kakor rečeno, bo imela o tem kaosu besedo edino kompetentna oblast, prepričani pa smo že danes, da za morebiten kaos ne bo odgovorno ljudskošolsko učitelstvo in niti ne njegovo pojmovanje o vajenskih šolah.

Kakšno pojmovanje nas ljudskošolske učitelje, ki poučujejo na obrtnih nadaljevalnih šolah, vodi pri našem delu, je za primer te polemike precej irelevantno. Ob zadnji uredbi, ki določa namen in ustroj teh šol, smo se z utemeljenimi naziranjmi in predlogi obrnili na pristojna mesta z obširno brošuro.

Če bi se odločili činitelji učitelji ozirati na te predloge, bi se v tej uredbi spremenilo marsikaj, kar moramo smatrati v sedanjem ustroju kot škodljiv balast. Izpremembe na ustroju so predlagali le oni osnovnošolski učitelji, ki so zadostno kvalificirani za pouk na strokovnih šolah in — nota bene — ki so si z mnogoletnim delom na takih šolah pridobili dovolj dragocenih izkušenj in spoznanj, da lahko sodijo, kaj se da doseči in predvsem, kako naj se ti uspehi dosežejo.

Trditev, da te strokovne učne moči iz vrst ljudskošolskega učitelstva ne poznajo niti ustroja vajenskih šol niti namena, za katerega so osnovane, je tako neresna, da se ne izplača, izgubljati o tem niti trenutek časa. Nasprotno: zdi se nam, da bi se pred javnostjo samo smejeli, če bi po vsem, kar smo storili v tem pogledu, hoteli dokazovati neresnost takega podtikanja. Na tako raven se v resnici ne moremo in nečemo spuščati.

Samo besedico še o upravnistvu na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Če je šolska oblast zavzela stališče, da bodi upravnik nadaljevalne šole vedno le upravljatelj ljudske šole, na kateri se vrši pouk tudi za obrtne vajence, je to storila gotovo iz tehničnih razlogov in bo to prakso nadaljevala vse dotlej, dokler ne bodo za obrtne šole zgrajene posebne stavbe. Avtor članka v »Slovenskem obrtniku« si lahko ustvarja o tem kakršno koli sodbu. To nas ne moti. Če pa misli, da se je zavzelo to načelo samo iz ozkega kramarskega stališča o »čuvanju inventarja«, se glede tega on zelo moti. Važnejši — in morda edino važni — so bili pri tem vzgojni momenti, za katere pa v današnjem kruhoborskem času res nima vsakdo tipalk.

od sebe ne bo storil koraka, treba je vprašati župana, ne gre drugače.

In se je napotil do župana Štefina, debelega krčmarja z visečimi brki in umazanim predpasnikom.

»Tako sem mislil,« je dejal Pohleven, »treba bi bilo organizirati kmete, kaj mislite, gospod župan?«

»Kmete?« je pomislil župan. »Saj kmetje so že vsi organizirani. Sicer pa, kaj boste s tem? Ali boste znižali davke? Ali boste komu kaj zemlje dali? Ali mislite strašiti s kako agrarno reformo? Toda mene to ne briga!«

»Čemu ne?« je dejal Pohleven. »Saj imate zemljo, živino redite in vzoreden sadjar ste in gnojnično jamo ste napravili s podporo.«

»To je vse res, toda jaz nisem kmet, jaz sem krčmar. Ne rečem, da nisem sadjar, tudi živinorejec sem in včasih tudi kak tram prodam, kmet pa nisem. Jaz sem krčmar in konec besedi.«

»Torej moram vprašati koga drugega,« je vzdihnil Pohleven in se je napotil k rdečeličnemu mesarju Prežganku.

»Kaj bo dobrega?«

»Zaradi kmetov gre,« je dejal Pohleven. »Organizirati bi jih morali. Saj ste tudi vi kmet, kaj pač mislite?«

»Jaz nisem kmet, jaz sem mesar,« je grdo pogledal Prežganka. »Pa nikar ne sitnarite tod okoli, potem bodo gotovo podražili živino. Sploh ne vem, čemu naj bi organizirali kmete. Kako si pa to predstavljate?«

»Tako,« je zajecjal Pohleven, »kmet je steber države, tako rekoč državna večina in, kar hoče kmet, je zakon. In vse je organizirano, samo kmet še ne. In vsakdo, ki ima kaj zemlje, je prav za prav kmet, ali ne?«

»Kar pojdite z vašo organizacijo!« je dejal Prežganka. »Mislim sem, da ste vendar pametnejši.«

Stanarina in naša stanovanja

Učiteljem ljudskih šol pripada poleg prejemkov po uradniškem zakonu še stanovanje v naravi odnosno stanarina in kurjava. Ti dohodki so sestaven del rednih prejemkov, tako pravi zadevni odlok ministrstva prosvete P. br. 1627/31.

Po zakonskih določbah dobi učitelj torej naturalno stanovanje, ki mora ustrezati določenim predpisom. Ker je bila ta zadeva sporna, je pred kratkim razsodil to sporno jabolko državni svet in točno formuliral, kakšno mora biti primerno stanovanje za učitelja. Obsegati mora namreč dve sobi in kuhinjo ter pripadajoče pritlikline.

Če na šoli ni naturalnega stanovanja, pripada učitelju stanarina v znesku din 150,—, ki jih prejema sedaj od banske uprave, prej pa od občine.

§ 30. finančnega zakona za l. 1933/34 določa, da imata učitelja zakonca pravico le na eno stanarino oziroma na eno stanovanje.

Sedaj pa pogledimo te določbe s praktične plati in videli bomo, da je zopet učitelj tisti, ki je silno prikrajšan, in da je treba te določbe spremeniti in jih prilagoditi današnjemu času in resničnemu stanju, da ne bo učitelj, ki je gmotno itak slabo situiran, trpel škode.

Oškodovan je učitelj na vsak način, pa naj bo poročen ali neporočen, kajti vsota din 150,— je vsekakor premajhna za stanovanje.

Najbolj idealno bi bilo, če bi vse šole imele dovoljno število predpisanih učiteljskih stanovanj. S tem bi bilo ugodeno ne samo učitelstvu, ampak tudi kr. banski upravi, ki mora sedaj šteti lepe vsote za stanarino učitelstvu. A redke so danes šole, ki imajo ta problem urejen, in učiteljsko stanovanje večinoma v vlažnih, celo nehigienijskih stanovanjih in plačuje letno ogromne vsote kot najemnine. Predvsem pa je oškodovano poročeno učitelstvo.

Na vasi dobiš danes za din 150,— opremljeno sobo, seveda brez kurjave in perila, toda to zadostuje komaj samskemu učitelju ali učiteljici. Seveda se najdejo tudi kraji, da ta znesek ne zadostuje, a malo je takih, in tam je pač tudi samski učitelj oškodovan.

O higieni marsikaterega vaškega stanovanja ne bom govoril, a vem, da bi marsikateri učitelj ali učiteljica raje stanovala v šoli, če

bi tako stanovanje obstajalo. Seveda je samski učitelj zopet prikrajšan glede števila sob, kakor mu po zadevni razsodbi državnega sveta pripada.

Sedaj pa pogledimo poročen učiteljski par, ki uživa le eno stanovanje ali eno stanarino, kako živi.

Srečna je učiteljska družina, če je naturalno stanovanje v šoli, ker navadno družinska stanovanja v šolah ustrezajo glede obsežnosti. Tam je ta zadeva v redu. Kako pa je tam, kjer ni naturalnega stanovanja, to ve pa samo tisti, ki je deležen takih dobrot. Tam torej dobi družina din 150,— stanarine. Družinsko stanovanje, posebno pa še, če so otroci, pa je edino lahko dvosobno s kuhinjo, kajti le tako stanovanje lahko smatramo kot primerno in ustreza tudi tozadevnim predpisom.

Ali pa se tako stanovanje dobi za 150 dinarjev, kolikor znaša stanarina? To je pa drugo vprašanje. Nikjer na deželi danes ne dobiš stanovanja izpod din 250,—, tako da mora učitelj zopet doplačati iz svojega žepa in tako trpeti izgubo. Zopet ne bom govoril o higieni takih stanovanj, lahko pa z mirno vestjo trdimo, da je nad 60 % vseh podeželskih učiteljskih stanovanj neprimernih in nehigienijskih in ogrožajo zdravje učitelja in njegove družine.

Iz tega vidimo, da je prikrajšan učitelj materialno in poleg tega trpi še njegovo zdravje. Ta problem učiteljskih stanovanj bi se lahko uredil, saj tudi zakon predvideva, da se mora urediti.

Ugotoviti moramo, da je stanarina v znesku din 150,— vsekakor prenizka, kajti za ta denar ne dobiš družinskega stanovanja. Na vsak način je treba to urediti in stanarino zvišati sorazmerno s ceno stanovanjem. Predvsem pa je treba urediti zadevo stanarine za poročene učitelje z družino, ki potrebujejo večja stanovanja in jih morajo sedaj drago plačevati.

S tem je torej zakonski odlok prikrajšal učitelstvo, ki prejema stanarino in ne uživa naturalnega stanovanja. Najidealneje pa bi bilo, če bi bila za vse na razpolgo naturalna stanovanja, da nam stanovanjski problem ne bi delal toliko preglavic in neprijetnih sitnosti.

V-ar

Ciril Petrovec:

Franc Gerbec in Učiteljski tovariš

(Nadaljevanje)

Učiteljski tovariš iz l. 1865. priobčuje dve Gerbecovi skladbi: 1. Svojemu ljubemu prijatelju Janezu Bilcu poklanja za spomin nove maše pesem Marija tolažnica.

2. Učiteljsvu v uporabo pa pesem sv. Alojzija. Na str. 219. pa priobčuje popravek tiskarskih napak teh dveh skladb.

Na str. 256. pa poroča urednik Učiteljskega tovariša, da je prišel naš vrli sodelavec g. Franc Gerbec iz Prage, kjer se je neutrudljivo izobraževal na konservatoriju in ga za eno leto dovršil z izvrstnim napredkom v vseh predmetih. — Poleg Gerbeca omenja tudi Antona Hajdriha, nekdanjega Riharjevega učenca, ki je izstopil iz IV. letnika ljubljanskega semenišča in odšel na konservatorij v Prago.

V 24. št. poroča zopet urednik Učiteljskega tovariša: G. Franc Gerbec je zložil in dal v Pragi natisniti tri lepe božične napeve, ki so pri Giontiniju in Kremžarju po 25 kr. naprodaj.

V Učiteljskem tovarišu iz l. 1866. je na str. 26. in 27. priobčil Gerbec sam: Vabilo na Liro Sionsko, kjer pravi, da se je namenil na prigovarjanje mnogih prijateljev in da se učiteljem ne očita, da zmiraj le eno godejo, izdajati periodičen glasbeni list, ki bi z ozirom

na cerkveni čas donal vedno potrebne napeve. Ime mu bo Lira Sionska. Izhajala bo redno 15. dne vsakega meseca in obsegala na 8 straneh velike osmerke vselej napeve, kakršnih je treba v prihodnjem mesecu.

Obtem prosi vse pesnike, naj mu pošljajo obilo primernih pesmi za različne praznike in sicer toliko zgodaj, da se morejo porabiti.

Nato je Učiteljski tovariš priobčeval izid vsakega zvezka Lire Sionske, od katere je izšel najprej II., nato III., potem pa I. in IV. zvezek, nato sta sledila V. in VI. zvezek.

V 11. listu Učiteljskega tovariša naznanja Gerbec, da je Lira s VI. zvezkom končala I. polletje in se zahvaljuje naročnikom. V prihodnje bo priobčeval tudi napeve za črne maše. Naznanja naslov in prosi še novih naročnikov.

V 14. listu poroča Učiteljski tovariš: G. Franc Gerbec je srečno prišel iz Prage (tam je tedaj divjala avstrijsko - pruska vojna) in nam je naročil, naj o zadevi Lire Sionske tole naznanimo: Ker se VIII. in morebiti še tudi IX. list tega časnika ne bo mogel g. naročnikom razposlati v pravem času, prosim, da mi tega ne štejejo v zlo. Ne jaz, ampak sedanje vojskine homatije so tega krive. Jaz sem se

da so imeli kaj prida zemlje, so odkimavali, da so še kaj drugega.

Popoldne je krenil po rebrastih hribih in je našel tri ali štiri kmete. Previdno so vprašali, kako je s to organizacijo in trije so dejali, da bi se vpisali, četrti je pa odklonil, da se poživlja na vse organizacije in vso gospodo, da lahko živi sam zase.

Čez teden dni je Pohleven srečal v dolini gospoda nadzornika.

»Ne morem, prav nikamor ne pridem!« je vzdihnil obupno.

»To je pa čudno!« je dejal gospod. »Tam zgoraj je vendar vse polno kmetov, sami kmetje tako rekoč. Ali ste pridobili župana?«

»Nisem!« je vzdihnil Pohleven.

»Župan mora biti vsekakor zraven,« je dejal gospod, »le glejte, da to na kak način uredite. Čas je že, da se tudi Višavci organizirajo.«

Pohleven je dolgo premišljeval, kako bi to napravil. Ogledoval je imena tistih treh, ki jih je pridobil, nato je zaključil, da bo še enkrat stopil k županu. To pot je bil župan drugačnih misli.

»Seveda,« je dejal, »prakar sem bil namenjen k vam. Res je že sramota za našo občino, da nimamo organizacije. Ali ne bi bilo prav, da bi sklicali sestanek in jo osnovali, kaj se vam zdi? Najboljše kar tu pri meni!«

Pohleven je od veselja vse dovolil. Župan si je pomel roki.

Čez teden dni se je vršil sestanek. Prišel je mesar Prežganka, prišel kramar Šemlajček in tudi lesnega trgovca Suhača ni manjkalo. Tistih treh kmetov z Rebrji ni bilo. Nemara so pozabili.

»Ravno zadosti nas je, da sestavimo odbor!« je dejal župan Štefin.

Tako so se tudi na Višavi kmetje organizirali.

M. Nagajka:

Učitelj Pohleven organizira

Učitelj Pohleven je s povešeno glavo stal pred nadzornikom in poslušal.

»Nič ne rečem, gospod Pohleven, lepo delo, ugaja mi, toda mladi ste še in premalo vsestranski. Da, to vidim, da ste tako rekoč sodobni in da imate novo šolo tako rekoč v mezinu. Tudi navdušeni ste in poživljivi. Pa vseeno se mi zdi, da do naroda niste še prišli. In kaj vam pomaga vsa sodobna šola, če pa ne pride do naroda, do našega kmeta. Vašega imena še nisem čul v javnosti. Vi ste pa učitelj in ste poklicani, vaše ime mora v javnosti odmevati ko zvon, ali me razumete? Zdaj so taki časi, da je treba delati za kmeta. Da, za kmetijski narod. V šoli ste se že usidrali. Ali ne bi kazalo, da stopite tudi med narod, med kmete?«

Učitelj Pohleven je bil nekoliko preplašen, iztegnil je roki in takoj obljubil. Ni si bil sicer zaradi tega narodnega dela preveč na jasnem, pa si je mislil, da se bo že kje poučil, na primer pri krčmarju Štefinu, ki je znan pobornik za kmetijske pravice. Mlad človek ima zmeraj zadosti poguma, da obljubi kaj nespametnega in, če bi mu kdo ukazal, naj gre in skladi zvezde z neba, takoj bi dal besedo in se spravljal na delo. Gospod nadzornik se je poslovil, Pohleven je pa pričel premišljevat.

Kmet — kdo pa je prav za prav kmet? O tem si ni bil prav na jasnem. Pa saj mu zmeraj pravijo, da živi na kmetih, bodo pač vsi, ki živijo na njem vredni po teh hribih. Te bi bilo treba torej organizirati. Ampak sam

pripeljal s poslednjim vlakom po železnici iz Prage na Kranjsko. Sedaj je vožnja od tam po železnici in tudi pošta iz Prage zelo ne-redna. Tedaj prosim gospode naročnike, naj potrpe nekoliko; gotovo dobe vse prihodnje liste Lire Sionske le s tem razločkom, da izideta prvi dve številki od sedaj dalje nekoliko kasneje. Ako bi pa drugače ne kazalo, bom skrbel, da se ta čas Lira Sionska drugje tiska, dasiravno je v tem veliko zaprek, če ne drugih, vsaj te, da tisek ni enak, stroški večji itd.

V 21. listu objavlja Učiteljski tovaris, da se je g. Gerbec zopet vrnil v Prago, kjer se želi dalje izobraževati v umetni glasbi in kjer bo sedaj tudi nadaljeval svojo mično Liro Sionsko, kar mu do sedaj ni bilo mogoče.

V 23. števil. pa sporoča uredništvo Učiteljskega tovariša, da je 11. list tega glasbenega časopisa že izšel in mu bodo zaostali zvezki kmalu sledili.

Učiteljski tovaris iz l. 1867. poroča v 8. št. naslednje: Dobili smo iz Prage zadnji, XII. zvezek Gerbeve Lire Sionske. Sedaj je to delo celo. Spoznati moramo, da se je g. Gerbec zelo zelo trudil, da bi s temi svojimi napredujočim slovenskim učiteljem in pevcom in je svojo nalogo tudi izvršno izvrševal. Osupnjeni smo tedaj brali naznanilo, ki ga g. skladatelj v zadnjem listu takole priobčuje: Mnogo opravila in druge okoliščine me sedaj zadržujejo, izdajati dalje Liro Sionsko. Prenehati moram z njo toliko časa, da bom zopet utegnil je nadaljevati. Naj mi toraj nihče ne pošilja naročnine za l. 1867. zopet, kakor razglasim, da pričnem to delo zopet izdajati. Kdor želi prvi tečaj, ga še lahko dobi za

2 gld. Kdor bi želel za ta tečaj še posebnega zavetka, ga lahko dobi, ako pošlje 10 kr. za razpošiljanje; zraven se mu tudi lahko priloži še enkrat II. list (za februar), ako je morda dobil prejšnjega nerazložno tiskanega.

To je zelo zanimivo poročilo, ki ga naslednje šele popolnoma razjasni.

V 13. števil. prinaša namreč Učit. tovariš tale razglas:

Nekterim naročnikom Lire Sionske. —

Primoran sem vse one naročnike Lire Sionske, kateri mi niso še dosedaj plačali naročnine za l. tečaj, dasiravno so bili že posebno opominjani, še enkrat prijazno opomniti. Navada je, da se naročnina na liste plačuje naprej. Lira Sionska je začela izhajati z začetkom lanskega (1866.) leta. Sedaj imamo junija drugega (1867.) leta in vendar mi je še skoro tretjina naročnikov dolžnih. Štela jih ni na tisoče in cena je bila tudi gotovo nizka v primeri z mnogimi stroški. Sedaj naj si pa to reč razklada vsak sam, kakor mu je drago. Kar se tiče mene, sem prepričan, da bi se delavec prav lepo zahvalil, ako bi moral vrh svojega truda še komu plačati za to, da ga je najel. Opominjam pa: Dokler naši ljudje ne bodo bolje razumevali, kaj se pravi domače liste podpirati materialno, bo naša stvar stala vedno slabo.

To pa brez zamere. Z Bogom!

V Pragi 24. jun. 1867.

Franc Gerbec,
skladatelj in izdatelj.
(Se nadaljuje.)

Marija Klofutarjeva:

Med „zaostalimi“ v otrokovem stoletju

(Nadaljevanje)

Za gospodarsko in gospodinsko vzgojo je v večini zavodov dobro preskrbljeno, saj imajo skoraj vsi lastne ekonomije. Zeleti bi bilo le, da bi oblasti, pod katerih kompetenco spadajo zavodi, bolje pospeševali snovanje raznih gospodarskih in gospodinskih tečajev, prirojenih po specialnih pogojih, potrebah in ciljih zavoda, da bi se fantom in dekletom pridobljeno znanje moglo uradno dokumentirati s primernimi spričevili.

V Slav. Požegi sem se tri leta borila za ustanovitev gospodinske šole s pravico javnosti in nisem uspela, ker vzgojevalnica formalno ni mogla in ne more zadostiti vsem zahtevam Uredbe o gospodinskih šolah. Člen 61. te uredbe glasi: Gospodinske šole imajo dva tipa:

- a) za mestna dekleta,
- b) za vaška dekleta.

Drug, ženski, in vsakodnevnim potrebam blizek poklic je krojaštvo. Nekoliko krojiti in šivati, pokrpati, prenoviti in osvežiti obleko bi morala znati vsaka žena.

Žal je izbira ženskih poklicev tako pičla. V Slav. Požegi sta v celem samo dve delavnici za šivilje in vezilje oz. za šivanje oblek in perila. Praktično delo v delavnici je v zvezi s triletno obrtno nadaljevalno šolo, ki jo obvezno obiskujejo vse gojenke iz obeh delavnic. Učni načrt se ne razlikuje od onega vseh obrtnih šol ter ga predpisuje ministrstvo za trgovino in industrijo. Izučene gojenke imajo pravico do polaganja pomočniškega izpita ter prejmejo pomočniške knjižice.

Z moralnega gledišča neogibno potrebno bi bilo, da bi zavod razpolagal še s pri-

mernim fondom, ki bi svobodnim deklicam dovoljeval za popotnico v svet ter za prvo potrebo nekaj drobiža ali pa najspretnjšim šiviljam poklonitev šivalnega stroja. Tedaj bi zavodska poklicna vzgoja ustrezala tudi načelom sodobne kriminalne pedagogike, ker bi materialna sredstva preprečila padec iz biološke potrebe, ki žal ni redek.

Pred približno 35 leti je pokojni opazovalec, reševalec, zagovornik in pribežališče mladih grešnikov, Fr. Milčinski, napisal: Lahko se vam je sedaj zgazgati nad gnusom in grehom, ko sedite na gorkem in vas je skrbna vzgoja, obvarujejo vas sleherne nezgode, spravila na varno in sigurno do belega kruha. Da sta pa vam bila glad in mraz pajdaša, pijan oče in nemarna mati vzgojitelj in tema in mraz vaš vzduh, potem bi tudi vi bili zapisani ječi in prisilni delavnici, ako vam ne bi priskočila na pomoč usmiljena rešilna roka. Vzgoja šole naredi človeka in komur človeška družba ni omogočila vzgoje, tistega naj tudi nikar ne hiti obsojati.

Primerno za žensko obrt bi bilo še tkanje, mislim pa, da bi bile ženske lahko ravno tako dobre knjigovozinje in lončarke kot moški. V bližini naših mest pa bi v današnjih časih modnih triumfov cvetelo tudi pletarstvo, trikotaža, rokavičarstvo, modistovstvo, dočim v mrtvi, od prometa oddaljeni Slavoniji s pretežno kmečkim prebivalstvom to ne gre.

Bogatejši v izbiri poklicev so moški po-boljševalni zavodi. Dom mladoletnikov v Beogradu ima krojače, čevljarje, knjigovaze in mizarje. Lončarstvu bi se mogla priključiti še keramika.

(Nadaljevanje sledi.)

KMEČKO NADALJEVALNO ŠOLSTVO

Še enkrat klic po glasilu

V 19. in 21. števil. »Učiteljskega tovariša« polemizirata -c- in -l- o glasilu. Člankar -c- se zavzema za glasilo za učitelje kmečkih nadaljevalnih šol, češ »da dandanes potrebujejo naše kmečko nadaljevalne šole pravilno idejno usposobljeno učiteljstvo. Dokler ne bomo sami dovolj vzgojeni in prežeti s kmečkom miselnostjo, vse dotlej bo v nas ta klic po potrebi primernega glasila za fante — neosnovan in vse dotlej bi bila realizacija takega glasila vnaprej zapisana smrti. Vzgojo in prežetost s kmečko miselnostjo si moramo najprej pridobiti sami ne samo z nujnim in potrebnim spoznavanjem življenjskih in gospodarskih razmer svojega okraja, temveč tudi s klesanjem svoje lastne učiteljske osebnosti. V večji meri bi naj bil danes klic po listu za učiteljstvo, da bi bil kažipot pri spoznavanju vasi, svetovalec pri pouku, pomočnik pri razumevanju življenjskih razmer naše vasi in sodelavec pri gradnji vaškega občestva.« Pisec -l- pa pravi da učiteljstvo takega glasila ne rabi, »ker mora biti učitelj na kmečkih nadaljevalnih šolah že idejno dovolj podkovan, da mu to ne bo delalo pri vzgoji nobenih preglavic. To idejno linijo si mora učitelj pridobiti že sam in to s študijem kmečke psihe, s študijem socialnih kmečkih problemov ter s poglobitvijo v vse najrazličnejše probleme kmečkega človeka in njegovega življenjskega občestva. Vsi ti problemi so nanizani na vasi, v sredini kmečkega dela in življenja, v vsem okolju in vseh činiteljih, ki vplivajo na ves razvoj kmečkega delovanja in življenja sploh. So pa ti problemi gonilna sila naše vasi in vzročna posledica vsega kmetovega udejstvovanja. Ravno zaradi tega mora učitelj najti pravo pot do vaškega občestva, katerega član mora biti tudi on, najti mora pot k spoznavanju kmetovih čustev in do razumevanja vsega, kar se dogaja na vasi. To spoznati in proučevati pa ni mogoče po glasilu, ki naj bi bilo vodilno. Po pisanih člankih učitelj ne bo mogel spoznati našo vas kot življenjsko občestvo, na-

šega človeka. Pač pa bi bilo nujno potreben list za kmečko mladino, ki bi naj bila nekaka vodilna čitanka v kmečkih nadaljevalnih šolah.«

To so glavne misli. Dejstvo je, da morajo biti gospodarskokulturne razmere vasi izhodišče vsega pouka v kmečkih nadaljevalnih šolah. Te mora učitelj sam spoznavati. Za pravilno gledanje in spoznavanje teh razmer pa je potrebna primerna izobrazba. Šele učitelj, ki je primerno pripravljen, bo lahko uspešno iskal probleme, ki ga zanimajo, in spoznaval razmere, v katerih živi. Učitelj, ki mu bodo manjkali osnovni nasveti, se bo težko znašel in mu bo tudi manjkala kritičnost za pravilno presojanje. Ne vem, kako bi se znašel človek, ki bi ga brez priprave in izobrazbe postavili v razred. Zato so na svetu strokovne šole, da ljudi usposabljaajo za strokovno delo. Prav tako zahteva delo v kmečkih nadaljevalnih šolah od voditelja oziroma učitelja nekaj »strokovne« (če se smem tako izraziti) izobrazbe. Zaradi tega se prireajo strokovni, idejni in uvodno metodični tečaji za učitelje kmečkih nadaljevalnih šol. Namen vseh teh tečajev je, da primerno izobrazijo oziroma pripravijo učitelja za delo v kmečkih nadaljevalnih šolah. Učiteljstvo seveda ne more tu sprejeti »popolne« izobrazbe, temveč dobi le podlago, prejme nasvete. To mu seveda še ne zadostuje za uspešno delo v šoli. Ti nasveti so mu le orientacija, mala »lučka«, da laže najde »cilje v tem«. Brez te »lučke« pa bo še bolj blodi in še težje našel pravo pot. Menda pa bo zelo malo onih, ki bodo našli pravo pot »kar sami«. Tudi za študij kmečke psihe in socialnih razmer je treba nekaj podlage, prav tako pa za delo v šoli. Iz izkušenj, ki jih imam, lahko rečem, da jih je malo, ki bi sami ne bili najprej potrebni nasvetov. Človek se uči vse življenje, saj se še za delo v ljudski šoli pišejo strokovni članki, pa ima vsak učitelj vendar 5 let strokovne šole. In bi vendar čudno pogledali tistega, ki bi trdil, da je najprej potrebno glasilo za mladino, češ učitelj mora biti sam idejno toliko podkovan,

da mu to ne sme delati težko pri pouku. Tudi najboljši učitelj potrebuje navodila, nasvete, želi videti in spoznati delo svojega tovariša, da iz dela svojega in svojega tovariša »najde boljše pote«. Pri tako sem imel spoznati koliko težko povzroča, zlasti novincem, iskanje problemov iz gospodarsko kulturnih razmer vasi; kako je učitelju težko najti (kljub tečajem) pravičen odnos do učencev ter najti dober in zanimiv način pripovedovanja. Mnogokrat zapade učiteljstvo predmetnemu pouku, ker si v praksi ne zna poiskati življenjske delovne enote. Ali pa so te enote brez prave življenjske zveze. In odgovor je: »Ne vem še, bom se že sčasoma naučil«. To je dober odgovor, je namreč znak, da ima učitelj resno voljo za delo in da mu pač manjka »primerna izobrazba«, manjkajo mu nasveti izkušenejših.

Vse navedeno me menda opravičuje, da pribijem kot neizpodbitno dejstvo, da je najprej potrebno glasilo za učiteljstvo. To glasilo naj bi bila posvetovalnica, vez med po naši domovini razprosljenimi učitelji kmečkih nadaljevalnih šol. Ali bi ne bilo koristno za marsikaterega, če bi iz glasila izvedel, kako dela njegov tovariš kje v Slov. goricah ali na Dolenjskem. Vsakdo dela na sebi adekvaten način, eni imajo to, drugi drugo dobro lastnost. Spoznal sem, da je marsikateri novinec včasih bolje zajel življenjskost vasi kot njegov tovariš, ki je že 10 let na vasi. In zopet drugi je neko enoto predelal na drug način kakor njegov sosed, bolje in primerneje. Zopet nekdo je našel poseben način podajanja snovi. Vse te posebnosti in odlike gredo v izgubo in pozabo, če ne morejo služiti kot navodilo drugim. Ali bi ne bila večna škoda, če bi izumitelj bacila Koch obdržal to izkušnjo zase in bi ljudstvo tega nikdar ne izvedelo. Napredek je samo v medsebojnem izmenjavanju misli in izkušenj. List za učiteljstvo kmečkih nadaljevalnih šol naj bi bilo glasilo, v katerem bi učiteljstvo objavljalo načelne in praktične članke. Iz teh praktičnih delovnih enot in nasvetov bi mlajše učiteljstvo črpalo nasvete in izpopolnjevalo svoje znanje in svojo izobrazbo.

H koncu naj se še dotaknem glasila za kmečko mladino. Ze samo dejstvo, da mora biti pouk krajevnim gospodarskim kulturnim razmeram primeren, da mora črpati snov iz vaškega občestva, izključuje list za kmečko mladino. Potem bi moral biti za vsak okoliš

Dragoljub Branković — umrl

2. januarja 1941 je odšel v večnost oče jugoslovanskega poskusnega šolstva, Dragoljub Branković, nadzornik vseh poskusnih šol v državi. Zgubili smo moža, ki se je z drugimi srbskimi tovariši zavedal, da bo šolstvu, prosveti in domovini najodličnejše služil in koristil s temeljitim nadaljnjim študijem.

Po sedemletnem učiteljevanju na vasi se je leta 1909. podal v tujino, kjer se je vsega posvetil študiju pedagoške psihologije. Ni mu bilo dano, da bi dosegel doktorat, na katerega se je pripravil, ker mu je te račune prekinila balkanska vojna. Študije v tujini je dokončal le s profesorskim izpitom. Do l. 1929. je kot profesor služboval na gimnazijah v Svilanju, Novem Sadu, Somboru in Beogradu, ko je bil pozvan v ministrstvo za prosveto in postal inspektor in šef oddelka za narodno šolstvo. Tu se je posebno uveljavil pri sodelovanju na sestavi zakona o narodnih šolah, pri čemer se je prav odlično zavezal za napredek jugoslovanskega šolstva. Po devetletnem službovanju na visokem mestu v ministrstvu je bil postavljen za nadzornika vseh poskusnih šol v državi. V tej dobi se je v državi po zgledu 1. poskusne šole v Beogradu osnovalo še 14 takih šol.

S pokojnim Brankovićem nismo zgubili le aktivnega šolskega delavca in pogumnega klicarja delovne šole, temveč tudi priznanega pisatelja mnogih pedagoških in psiholoških del, ki jih je pred in po vojni stalno objavljval v »Učitelju«. Izdal je mnoga samostojna dela, ki jih je lani prikazal »Popotnik« (št. 5-6). Veliko zanimanje je pokazal za razvoj in napredek poskusne šole v Ljubljani (Bežigrad).

Od zaslužnega moža, ki je vse svoje življenje odlično posvetil le napredku šolstva in prosvete, se je ob grobu poslovil svetnik ministrstva za prosveto g. Anton Skala. E. M.

poseben list, sicer bi učitelj ne mogel snovi življenjsko vključiti svoji enoti. In kaj naj bi vseboval ta list? Leposlovne članke? Te lahko mladina čita v revijah in dnevnem časopisu oziroma v knjigah iz knjižnice. In kakšne leposlovne članke bi naj prinašal list, da bi bili primerni prav za kmečko mladino. Kdo jih bo pisal? Učiteljstvo kmečkih nadaljevalnih šol? Pisati bi jih morali literati in bi se ti članki ne ločili od člankov v drugih revijah. In končno nimamo časa za čitanje takih člankov, ako življenjsko ne izpopolnjujejo obravnavajoče delovne enote. In to ni mogoče! Drugič, ali naj prinašajo strokovne nasvete? Kdo jih bo zopet pisal? In zopet so najvažnejše napake, ki jih kmetje delajo pri delu. Te napake so zopet v vsakem kraju drugačne? Če bi opisovali ene, bi ne prišel na račun drugi kraj, ker vse učiteljstvo ni večše pisateljevanja. In končno so za strokovne nasvete merodajni strokovnjaki. Te nasvete pa lahko dobimo v Sadjarju, Oraču, Goricah in gospodarskih rubrikah dnevnikov in tednikov. Čitali bomo končno zopet ono poglavje, ki je praktične važnosti za našo enoto. Tako snov bomo morali poiskati iz revij. Sicer pa ni namen kmečke nadaljevalne šole čitanje člankov, temveč življenjsko praktična obravnava in navajanje mladine k pravilnemu čitanju strokovnih listov. Saj jih imamo toliko, zakaj ustanavljati nov list samo za kmečko mladino! Ti članki se pišejo za kmete in šola mora pripraviti kmečko mladino, da jih bo čitala. Če bo kmečka nadaljevalna šola dosegla, da bodo mladeniči radi jemali strokovno literaturo v roke, bo dosegla mnogo. Šola jim lahko da samo osnovo. To pa ne zadostuje. Mladenč se mora v šoli pripraviti do tega, da se bo dalje izobraževal sam v svojem poklicu in življenju. Končno pa je po sredi finančno vprašanje. Če bi lahko imeli vsi učenci ta list, bi morda še imelo smisel, izdajati ga. Tega pa ne bo, saj še za zvezke nimajo, ne da bi dali 20 ali še več dinarjev za list. Če pa bi ne imeli lista vsi, bi bilo kakor v ljudski šoli, kjer ima »Naš rod« 5 do 10 učencev, ostali pa ga nimajo. Zato se tudi ne da uporabiti list kot čitanka, ker ostali gledajo med čitanjem v zrak. Vse navedene okoliščine potrjujejo mojo trditev, da ta list za mladino ni nujno potreben in da bomo brez njega lahko izhajali. Vsaka debata o tem je brezplodna. —a—

† Rožica Gselman

23. januarja je umrla v mariborski bolnišnici učiteljica gđ. Gselman Rožica, ki je zadnji dve leti službovala na ljudski šoli v Zg. Sv. Kungoti pri Mariboru. Doma je bila iz Sv. Martina pri Vurbergu, kjer je bil tudi njen oče nadučitelj. Službovala je v Prekiji, v Svetinjah in na Cvenu pri Ljutomeru. Na prleških službenih mestih je postala prava Prlekica in je prinesla svoj prleški smisel za humor, dobrosrčnost in gostoljubnost tudi k nam na prelom Slovenskih gor in Kozjaka, v Kungoško dolino.

Pri kmetem ljudstvu je bila zelo priljubljena, saj je znala občevati z ljudmi kot da je povsem njihova. Bila je res prava ljudska učiteljica. Da na svojem zadnjem mestu ni več tako intenzivno delovala, je bila kriva njena zavratna bolezen, ki jo je tudi položila v prerani grob.

V Kungoti se je posvetila z vsem srcem Podružnici družbe sv. Cirila in Metoda ter je kot blaginjičarka s svojim ljubeznivim nastopom pridobila marsikaterega novega člana v tem našem obmejnem kraju.

Kako je bila priljubljena pri ljudeh in mladini, je pokazala tudi njena zadnja pot. Poleg velikega števila stanovskih tovarišev, so se udeležili njenega pogreba polnoštevilno tudi Kungošani, zlasti pa šolska mladina, čeprav je bil pogreb v Mariboru.

V spomin na pokojno so vaščani darovali en sam venec, a v skupni fond za krušno akcijo revne šolske mladine na kungoški šoli za današnje razmere precejšnje zneske. Kot je bilo življenje pokojnice ena sama skrb za druge, tako je bila tudi njena smrt skrb za revno šolsko mladino.

Mladina, znanci in tovariši jo bobo ohranili v najlepšem spominu. H.

Splošne vesti

— Poslednja beseda o »zmotah«. Tovariš Hreščak ima prav, da se ne bova nikdar našla v vprašanju »zmota« na eni črti. Vsaka polemika znači — nositi vodo v morje. Pri tako lahkem prehanjanju preko vseh ideoloških in čustvenih komponent, ki imajo važno vlogo za reševanje samega problema, se res ne bova našla. Če niso merodajna, so zelo važne te komponente pri odrejanju taktike odnosno postopka za doseg cilja. Nihče me ni prepračil, da bo z matematično ali geometrično formulo Saveza (med JUU in SHUD) rešen problem in da bo zgolj formalno reševanje dovedlo do pravega rezultata. Naši stanovski problemi so le del splošnih razmer in problemov, pa jih je treba tudi tako reševati. Niti ena sekcija JUU ni mogla reči, da je bila s stanovske strani ovirana v razvoju in strem-ljenju pri svojih kulturnih in socialnogospodarskih ciljih — in ni ovirana danes v svojem razvoju in delu. Zato se s forsiranjem Saveza med JUU in SHUD v večji meri razbija komponenta celine JUU, kakor pa približuje cilju za zopetno vzpostavitev zdrave zajednice vsega učiteljstva v državi. Nojeva politika — da se nečje videti globlji razlogi ali se pa hoče s silo preko njih — ni dobra in v tem tiči še vedno usodna »zmota«. Ivan Dimnik.

— Ministrski inspektor za »ogledne šole« (poskusne šole) v naši državi je po smrti Dragoljuba Brankovića dr. Marko Krstić, ki je bil

nekoč ljudskošolski učitelj in je kot tak dovršil visokošolski študij v Bernu. Bil je večkrat načelnik v ministrstvu prosvete, naposled pa ravnatelj gimnazije v Požarevcu, od koder prihaja na sedanje važno mesto.

— »POPOTNIK« bo izšel konec februarja v trojni številki (5—7.), posvečeni računskemu pouku. Uredništvo je odločilo za ta ukrep zaradi velikega števila člankov, ki so jih prispevali razni sotrudniki, ter zaradi važnosti problemov, ki jih načenjajo. Tudi anketa je pokazala, da je računstvo v naših šolah boleča rana, potrebna temeljitega lečenja. »Popotnik« hoče opozoriti na nujna vprašanja, ki jim bo treba še dolgo iskati pravih odgovorov. Sotrudniki v tej številki so: dr. D. Viher, prof. V. Čopič, prof. A. Černež, V. Majhen, M. Ledinek, J. Dolgan, A. Rozman, L. Prešeren, D. Prešeren, M. Vauda, L. Pibrovec in drugi. Številka bo obsegala 64 strani in bo kot taka bogat »računski zbornik«. Saj je literatura o računskem pouku pri nas tako revna, da »Popotnikovo« prizadevanje pomenja velik korak v napredku naše notranje šolske preosnove.

— Podpornemu skladu na zavodu za slepo deco v Kočevju je darovalo učiteljstvo šole na Koroški Beli 180 din. namesto venca na grob gospe Ane Miselj, blagopokojne matere svoje tovarišice. Za velikodušen dar se v imenu slepe mladine najiskrenejše zahvaljuje uprava zavoda za slepo deco v Kočevju.

Iz listov

— I Obupni klici iz vrst javnih nameščenecv in upokojencev postajajo čedalje glasnejši! Ali ni pri nas nobenega razumevanja več zato, da mora biti tudi duševno delo plačano? Narodne skupščine ni, senata ni, pač pa imamo senatorje in senatorji prejemajo dnevnice. Ali se ti gospodje ne morejo prav nič zamisliti v položaj nameščenjskih družin tedaj, ko vsak mesec pospravijo svoje dnevnice? »Nova doba« 7. februarja.

— I »Slovenec« z dne 5. II. prinaša pod naslovom »Pripombe k bodoči preosnovi ljudskega šolstva« daljši članek, iz katerega posnemamo tudi sledeče: Če se res bližamo avtonomiji Slovenije, potem je dobro, če premislimo, kako bi bilo v bodoči samoupravni Sloveniji treba preurediti in izboljšati naše šolstvo. V ta namen se moramo poglobiti v prvi vrsti v naš sedanji šolski zakon iz leta 1929, ki je in naj bi bil nekak kažipot vsemu našemu delu. — Znano je, da je ta zakon uveljavil diktatorski režim in pri njega sestavi ni sodelovalo zastopstvo ljudstva, še manj učiteljsko in Cerkev. Zato se pač ne bomo čudili, da ne ustreza želji zgoraj naštetih činiteljev, ki bi bili pač poklicani, da stavijo svoje predloge in ga tudi odobri. Prepričani smo, da bi se ostrine lahko dale omiliti s pripadajočim pravilnikom, a pravilnik še po 11 letih kljub stalnim obljubam ni zagledal belega dne.

— I »Pripombe k bodoči preosnovi ljudskega šolstva« je naslov daljše razprave v »Slovenec« z dne 6. februarja, v kateri je tudi tole: Pozabit ne smemo še na nekaj važnega. Cerkev in staršem je treba dati sodo- ločujoč vpliv pri urejanju našega šolstva. — Država naj se zaveda, da bo le takrat moč- na, če bo imela tudi dobre katoličane, kajti za katoličana je patriotizem in zvestoba do države dolžnost, ki ga veže v vesti. Dobri katoličani — dobri in zvesti državljani! Cerkev je vedno vzgajala državi najboljše državljane. — Člani današnjih krajevnih šolskih odborov so oziroma bi naj bili nekoliko zas- topniki staršev. Vprašajmo pa se, koliko vpliva in koliko pravic imajo? Če smo odkriti,

moramo priznati, da imajo samo dolžnosti. No, eno pravico imajo, da skupno z upravi- teljem šole sestavijo po enkrat na leto šolski proračun, pa še pri tem jim višja oblast več- krat prekrži načrte. Kar pa se tiče notranjega ustroja šole in pouka, tam pa nimajo nobene možnosti, da sodelujejo pri preosnovi šolstva in da se mu nudi tudi soodločanje pri bodoči prosvetni samoupravi. Treba bo pač misliti tudi na to, ker bo drugače vsa preosnova stala na trhljih nogah. — Nujno potrebno bi bilo, ustanoviti Prosvetno zbornico, kajti šole te- daj smemo upati, da se bodo razna prosvetna vprašanja reševala tako, kakor je treba. — Če bomo pri naši bodoči preosnovi šolstva do- segli harmonično sodelovanje prosvetne upra- ve, ljudstva, Cerkev in učiteljstva, šole potem bomo lahko zadovoljni.

— I Nemške šole in učitelji v Jugoslaviji. »Deutsches Volksblatt« (Novi Sad) je napisal nekaj misli o prosvetno šolskih razmerah nemške manjšine v naši državi. V članku pravi, da so bila te dni spopolnjena učiteljska mesta na nemških manjšinskih oddelkih os- novnih šol. Potem pravi, da so v 33 občinah v severnih krajih nastavljeni nemški učitelji. Na zasebnem nemškem manjšinskem učite- ljišču v Novem Vrbsu je končana velika ma- tura. Iz te šole je prišlo 20 novih nemških učiteljev. »Slovenec« 5. februarja.

— I »Preveč učiteljev«. Beogradska »Politi- ka« prinaša v zadnji številki nekaj zbad- ljivk o učiteljih v podeželju. Ena izmed njih se takole glasi: »Dajte nam učiteljev!« kličejo razni kraji, kjer manjka učiteljev, pač pa imajo dovolj otrok in lepa šolska poslopja. Naše mesto v zetski banovini (škoda, da kraj ni imenovan) pa bi moglo takole potožiti: »Dajte nam več otrok! Pri nas so namreč nič manj kakor štirje učitelji odveč. Ti siro- maki nimajo nobenega dela ter žive žalostno življenje kakor kaki upokojenci.« — Dasi je list prinesel to kot šaljivo zbadljivko, ven- dar je s tem načel vprašanje, ki bi bilo o njem treba resno govoriti. — »Slovenec« 29. januarja.

Mladinska mafica

— mm O Bevkovi številki Našega roda pi- še »Jutro« z dne 4. febr. med drugim: A. Širok objavlja svoj živahno spisan razgovor s pi- sateljem, ki pripoveduje o svoji mladosti o izkušnjah iz ljudske šole, o začetkih svojega literarnega razvoja: samo zanimivo gradivo, ki bo mikalo tudi širše čitateljske vrste. Tu citira kritik kratek pasus iz razgovora in nadaljuje: France Mihelič je ilustriral ta sestavek z risbo hiše, kjer je Bevk preživel mladost, in z risbo pisateljevega očeta. Iz Bevkove še neobjav- ljene povesti je natisnjen odlomek »Tonček«. Sicer se v tej številki nadaljuje Vladimirja Levstika povest »Peter in Kostja«, ki je spi- sana tako mikavno, da jo bo z užitkom čital tudi vsak odrasel bralec. Kristina Brenkova nadaljuje s prozno obdelavo motivov iz na- rodnih pesmi. Marija Vogelnikova pa spre- mla te povestice s primernimi ilustracijami. Venčeslav Winkler je prispeval poleg otroške pesmi pripovedno črtico »Horiček in njegov sin«. Lili Novy se oglašja z mično pesmijo »Razgovor«, ki jo je Liza Hribarjeva ilus- trirala. France Borko je prispeval pripovedno obdelani folklorni motiv iz vinorodne Prlekije »Vprašali so dečica«. Bogo Pregelj je pisec še nezaključene narodne legende »Tri želje«

z ilustracijami M. Preglja. V zgodovino naše narodne obrti sega članek Nika Prestorja »Gorjuški piparji«. Nadaljuje se poljudna me- tereologija Viljama Kunsta »Kakšno bo vre- me«. V zvezku je tudi več drobnih prispev- kov in čtiva za najmlajše. — Krajšo oceno o tej številki prinaša tudi »Večernik« dne 6. februarja.

— mm Seja literarnega sosveta Mladinske matice bo v soboto 15. t. m. točno ob 20. uri. Prisotnost vseh članov je nujno potrebna.

— mm Šesti zvezek Cicibanove knjižice so sprejeli povsod z velikim veseljem. To je knji- žica z zabavnim čtivom, ob kateri so otroci igraje učijo čitati. Uprava je poslala zvezek vsem večjim šolam na ogled in šole ga pridno naročajo. Stane samo 2 din. Za učence prvih razredov so primerne posebno še tele knjige: Cicibanova knjižica IV. zvezek, cena 1,50 dinarjev.

Ribičič: Mihec in Jakec z nad tisoč drob- nim ilustracijami M. in O. Gasparija, cena broš. din 8.—, vezana 10.— ter velika, razkoš- na barvna Klopčičeva slikanica »Dedek Miha« z verzij Anice Černejeve. Cena vez. izvodom din 35.—.

ureja na sejah kraj. šol. sveta sporazumno. — Oredbama šol. upravitelja, ki je neposredni starešina, se ne smete upirati. Če se vam zgodi protizakonita krivica, imate pravico pritožbe.

Ad. 2. V smislu § 70. toč. 3. uradniškega zakona ste dolžni pomagati šol. upravitelju pri administraciji. Naturalno stanovanje odnosno stanarino uživa vse učiteljstvo in ni to samo privilegij šol. upravitelja. 50 din dobiva šol. upravitelj za vodenje poslov krajevnega šol. odbora in ne za upraviteljske posle. Pravico uživanja šolskega vrta ima pa vedno tisti učitelj, ki ga obdeluje in to ni v vseh primerih upravitelj. — Če ste se uprli upraviteljevim odredbam in on to poroča na višjo inštanco, bo temu brez dvoma sledila disciplinska pre- iskava. Morda se da zadeva še urediti na to- variški način s spravo — če ni že prepozno.

— § Vprašanje: M. V., R. — Koliko bi zna- šala rodbinska pokojnina aprila 1941?

Odgovor! Rodbinska pokojnina bi znašala v tem primeru 62 % od vloge 910 + 500 din, t. j. 874,20 din in 55 % osebne doklade od 400 din, t. j. 220 din, skupaj brutto 1094,20 din.

Šolski radio

— r Torek, 18. februarja 1941, ob 14.15 uri. Razgovor učitelja Janka Sicherla z mladim smučarjem o smučskih poletih v Planici. Prvi skoki. Male, srednje in velike skakalnice. Ma- mutska skakalnica — letalnica v Planici. Smu- ški poleti. Mojstri v poletu — 107 m. Prire- ditve v Planici — višek smučarske umetnosti in ponos domovine. Smuk!

— r Petek, 21. februarja 1941, ob 11. uri: Pred poštnim okencem; g. Mirko Demšar. — Kramljanje o pošti, pred okenčkom, za oken- čkom, v ambulantnem železniškem vozu, o te- lefonu, krajevnem in medkrajevnem telefon- skem prometu, telegramu, paketni, denarni pošti, priporočeno, ekspres, poštni promet s tujino itd.

— r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, dne 16. februarja, ob 17. uri predaval g. dr. Fr. Pergar: Beg z dežele, njega vzroki in posledice.

Naša gospodarska organizacija

Vabilo

na

XXX. REDNO SKUPŠČINO

Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge v Celju, zadruge z o. j., ki bo v soboto, 22. febr. 1941, ob 13,30 v konferenčni sobi II. deš. ljud- ske šole v Celju s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev in konstituiranje skupščine.
2. Poročilo upravnega odbora.
3. Poročilo nadzornega odbora.
4. Sklepanje o letnem sklepnem računu, o uporabi poslovnega prebitka in podelitev razrešnice članom upravnega in nadzornega odbora.
5. Volitve 2 članov in 1 namestnika v upravni odbor in 1 člana in namestnika v nad- zorni odbor.
6. Določitev najvišje vsote: a) do katere se zadruga lahko zadolži, b) koliko sme podeli- ti kredita ali posojila posameznim zadrugi- kom, c) koliko sme sprejeti hranilnih vlog.
7. Predlogi in pritožbe. O teh se sklepa, če so bili predloženi 8 dni pred skupščino.
8. Slučajnosti.

Ako skupščina ob napovedani uri ne bo sklepna, bo čez pol ure druga skupščina na istem kraju in z istim redom, ki bo v smislu točke 38. pravil sklepa veljavno ne glede na število navzočih zadrugnikov.

Za upravni odbor:

Branko Zemljčič s. r.

Fran Voglar s. r.

Stanovska organizacija JUU

Vabila

— JUU — SRESKO UČIT. DRUŠTVO SLOVENJ GRADEC bo zborovalo v soboto, dne 15. februarja 1941, ob 9.30 uri v Slove- njem Gradu. Dnevni red: Dopisi. Situacijsko poročilo. Predavanje tov. Sadarja iz Velenja: Kako zbudimo in gojimo umetniški čut pri otroku. Slučajnosti. — Odborova seja bo ob 9. uri!

— JUU — SRESKO DRUŠTVO KRŠKO bo zborovalo v soboto, dne 15. februarja 1941, ob pol 10. uri v šolski risalnici v Krškem z običajnim dnevnim redom. Opozarjamo na nad vse zanimivo predavanje, ki ga bo imel g. ing. Ciril Jeglič, kmet, svetnik iz Ljubljane o pospeševanju zelenjadarstva. K prav obilni udeležbi vabi

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V LI- TIJI je začelo 8. febr. 1941 s hospitacijami na banovinski poklicni svetovalnici v Ljubljani (Aškerčeva ulica 12/II., poslopje šolske poli- klinike, nasproti Srednje tehnične šole). — Hospitantom sta ljubeznivo tolmačila poslo- vanje poklicne svetovalnice dr. Schmidt in prof. Brenk. Spoznali smo način psihotehni- nih preiskav, postopek pri testiranju itd. Za učitelja same zanimivosti, ki jim bodo služile pri nadaljnjem delu. JUU — sresko društvo v Litiji bo organiziralo v tem mesecu še nekaj hospitacij, ki bodo ob četrtkih in sobotah. Prijavite se odboru v Litijo, ki obvesti vsa- kega takoj, v katero skupino je določen. Za- radi premajhnih prostorov je mogoča udelež- ba le v skupinah po 10 udeležencev. V 3. sku- pino (v soboto 15. t. m.) so določeni prijav- ljenci s Krke, Sv. Gore, Sv. Križa in tov. Cir- man iz Toplice. — V 4. skupino (20. febr.) so določeni člani iz Višnje gore. (Pošljite seznam prijaviteljev!) — 5. skupina dne 22. febr. (so- bota) je že zaključena in so v njej prijavitelji iz Vel. Gabra, Izlake, Zagorja (4 članice) in Vače. — Prosta je še 6. skupina za četrtke, 27. februarja. Odbor dodeljuje vse prijavitelje na prosta mesta po dospelosti njihovih dopi- sov. Vsak prijavitelj je tudi pismeno obve- ščen o terminu hospitacije. Odbor.

Poročila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠMAR- JE PRI JELŠAH je zborovalo dne 8. febr. v Šmarju pri Jelšah. Navzočih 44 članov, t. j. 60 %. Ker je bilo ta dan zaradi visokega snega več šol v srezu še odrezanih od prometa, je bila udeležba zadovoljiva. Uvodoma se je predsednik spominjal smrti velikega državni- ka dr. Korošca, katerega spomin so zborovalci počastili z enominutnim molkom. Nato je predsednik poročal o tekočih zadevah orga- nizacije in njenem delu za izboljšanje našega položaja v splošnem in v konkretnih zadevah. Opozoril je učitelje sadjarje na pospeševanje sadjarstva v našem srezu po Prizadu. Sporo- čil je članstvu tudi o delu sekcije za izbolj- šanje stanovanjskih razmer učiteljstva ter vabil na naročilo publikacij SSM. Toplo po- zdravljen je pričel s svojim referatom tovariš Miloš Ledinek. Glavna vsebina njegovega predavanja je bila nekaka analiza našega sta- rega in sedanega modernejšega šolstva. Nje- gova izvajanja so podčrtavala zahteve, da mora šola nuditi otroku istinsko znanje, pravi- lno umevanje svobode, logično mišljenje in vzgojiti v njem čut za socialno pravičnost. Svoje teze je podkrepil z mnogimi primeri iz šolskega dela. Referat je zelo ugajal in je članstvo z veseljem pozdravilo referentovo obljubo, da bo nekoč pozneje svoje predava- nje nadaljeval. Sprejeti so bili predlogi tov. Knapiča: naša organizacija naj skupno z vse- mi drugimi organizacijami državnih uslužben- cev odločno nadaljuje borbo za izboljšanje gmojnega položaja, razmerje med JUU in SHUD naj se čimprej uredi, pri sestavi no- vega šolskega zakona naj se v polni meri upo-

števa mnenje učiteljske organizacije. Sprejet je bil tudi predlog tov. Štefeta, naj izposluje sekcija, da dobi učiteljstvo drva v naravi, ali pa naj bo ekvivalent v skladu s cenami drv. Verk Miloš, preds. Rataj Oskar, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V OR- MOŽU je zborovalo 18. januarja 1941 v Or- možu. Kljub precejšnjemu mrazu — saj je kazal toplomer 15° mraza — ter kljub ne- ugodni poti, se je udeležilo zborovanja nad polovico članstva.

Pred prehodom na dnevni red se je po- klonil tov. predsednik spomnu umrlega vo- dilnega slovenskega politika, predsednika se- nata in ministra prosvete g. dr. Antona Ko- rošca. Podal je pregled njegovega neumornega in uspešnega dela od majske deklaracije do prerane smrti, saj je bilo vse to delo posve- čeno ustvaritvi in notranji ureditvi naše do- movine Jugoslavije. V počastitev spomina ve- likega pokojnika so zaklicali navzoči trikratni »Slava!«.

Posebej je pozdravil navzočega specialista za pljučne bolezni in šefa zdravniškega zdravili- šča na Vurbergu gosp. dr. Okolo-Kulaka in sres. šol. nadzornika gosp. Zazulo Rafaela.

Gosp. dr. Okolo-Kulak nam je podal nad vse zanimivo in poučno predavanje: Jetika, ljudska bolezen. V podrobni razpravi nam je prikazal vsa zla te zavrtnate bolezni, ki se za- radi ogromnega razširjenja smelo in upraviče- no imenuje ljudska bolezen. Nad 200.000 ljudi v naši državi boluje na njej, od teh velik od- stotek z odprto tuberkulozo, vendar tem re- vezem ni dana možnost zdravljenja. Soraz- merno s številom prebivalstva podpira le ne- znaten odstotek ljudi delo »Protituberkulozne zveze«, ki zaradi tega iz gmočnih ozirov ni kos svoji veliki nalogi. Priporočila pouk na pro- stem, v poedinih primerih pa naj bi bil učitelj svetovalec pomoči potrebnim. Mnogo korist- nega bi učiteljstvo storilo, ako bi zainteresi- ralo širše sloje za človekoljubno delo v borbi proti jetiki protituberkuloznih lig in zvez in s tem za gmočno pomoč trpečim sobratom. — Za svoje predavanje, s katerim nam je odprl pogled v življenje in trpljenje »zaznameno- vanih«, je žel gospod predavatelj obilo pri- znanja in zahvale.

Sledilo je situacijsko poročilo in izčrpno poročilo o letošnji banovinski skupščini; oboje so vzeli zborovalci na znanje.

Za tem je predaval tov. Belšak Ljudevit o temi »Lev Nikolajevič Tolstoj — ob trideset- letnici njegove smrti«. V klenih besedah nam je podal misel, delo in ustvaritve tega velikega moža svetovnega slovesa, ki se je zazrl v glo- bino duše ruskega naroda. Mislec iz Jasne Po- ljane je postal glasnik ljudstva, hoteč ga vo- diti v novo dobo, ko se je zazrl v socialno razdelitev in spoznal vso krivico. Na poti v sibirsko samoto je v temni, ledenomrzli poznojesenski noči padel 83letni starček v Astapovem v naročje smrti. — Za svoje zani- mivo predavanje je bil predavatelj deležen priznanja in odobravanja vseh navzočih.

Mnogi zborovalci, zlasti mlajši, so izrazili željo, naj bi se prihodnje zborovanje vršilo čimprej in sicer že v mesecu februarju. Skle- njeno je bilo, da se bo vršilo v ponedeljek, 10. marca, ker bo predavatelj v soboto, 8. mar- ca, predaval v Murski Soboti. Povabili bomo namreč g. Viljama Kunsta, ravnatelja mešč. šole na Rakeku, da nam bo predaval o pouku elektrike in električnih poizkusih v ljudski šoli.

Lj. Belšak, preds.

Knafelc Alojzij, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO LAŠKO je zborovalo dne 8. febr. 1941 ob 8. uri v Zi- danem mostu — v šoli. Kljub slabim vremen- skim razmeram in neugodnim železniškim zve- zam, ki zlasti prizadevajo naše oddaljeno član- stvo, je bila udeležba zadovoljiva, saj je prišlo na zbor 53 tovarišev in tovarišic.

Uvodoma je tov. predsednik komemoriral smrt našega resornega ministra dr. Antona Korošca ter so njegov spomin počastili nav- zočji s pietetnim molkom. Pozdravil je tov. Metoda Kumlja ter prešel takoj na dnevni red. Po čitanju zapisnika je tov. predsednik podal kratek oris dogodkov, ki so se po ban. skupščini izvršili, ter konstatiral, da ured- ništvo U. T. kljub soglasnemu sklepu zadnje- ga zbora ni priobčilo našega popravka »Po skupščini«. Besedo je nato povzel tov. sekcij- ski predsednik ter v 2 in pol urnem pojasnje- vanju, ko se je dotaknil vseh društvenih pred- logov za ban. skupščino ter proračuna, pre- pričal večino navzočih, da popravek »Po skup- ščini« ni umesten ter da ga U. T. ne bo nikoli objavil. V obširni debati, v katero so posegli tov. Lunder, Kimovec, Pavčič, Pahor, Jurko i. dr., je bilo mnogo zanimivega ter mnogo po- jasnjenega. Rodila pa je ta debata končen sklep, ki je bil sprejet z večino : 8 glasovom: Učiteljsko laškega sreza odstopa od svoje so- glasne zahteve, da se objavi v U. T. popravek »Po skupščini«, ter smatra, da je s tem vsa sporna zadeva, ki je po ban. skupščini nastala med JUU, sekcijo za dravsko banovino in JUU, sreskim društvom Laško — tovariški likvidirana.

Soglasno pa je bila izglasovana zaupnica tudi tov. Kimovcu, ki je hotel med zborom ponovno odstopiti iz odbora kot podpredsed- nik. Vse ostale točke dnevnega reda, tudi pre- davanje tov. Kunčeve, so zavoljo dolgotrajne razprave gornje vsebine odpadle ter jih pre- lagamo na prihodnje zborovanje.

Mahkota, predsednik.

Urbajs, tajnica.

FR. P. ZAJEC
izprašan optik in urar
LJUBLJANA
sedaj Stritarjeva ulica 6,
pri frančiškanskem mostu

Vsakovrstna očala, daljnogledi, barometri, topometri, hygro- metri itd. — Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine.
Ceniki brezplačno. Kvalitetna optika.